

aan te geven op welke bladzijde het geciteerde te vinden is. Dezelfde onvolledigheid treffen we ook aan in het artikel van dr. de Bondt; bij hem is het zelfs niet eens altijd duidelijk of hij rechtstreeks, dan wel via de brochure-Schep aanhaalde.

Dat dr. de B. niet vriendelijk gestemd is t.a.v. dézen geweerden candidaat kan sommigen vanzelfsprekend lijken; voor alle zekerheid laat hij dat nog maar eens merken ook. Hij betoogt immers (in deel I van zijn artikel) dat in 1944 candidaten uit het ambt werden geweerd, omdat ze geen instemming wilden betuigen met de leeruitspraken van 1942. Hij schrijft dan letterlijk: „Cand. S. maakte op deze groep geen uitzondering. Ook hij kon geen instemming betuigen. Niet iedere candidaat heeft een memorie in 10 punten ingediend. En later een boek van f 20.— over zichzelf geschreven.”

Zachtmoedige lezers die zich stootten aan de uitdrukking „alweer onwaarheden”, mogen zich verheugen over de allervriendelijkste toon van dezen singulieren apologet der synodale (mis)handelingen.

Het mag terecht bevreemding wekken dat dr. de B. eerst nu komt met bestrijding van het „witboek”. Hij had daartoe toch reeds een jaar lang de gelegenheid. Waarschijnlijk was het te vermetel om dat boek rechtstreeks te bestrijden; het valt nu eenmaal niet mee de feiten-taal der officiële stukken te ontkennen. Mogelijk rekende dr. de B. er op dat dit boek in zijn kring toch niet zou worden gelezen, wat me, gezien de uiterst geringe reacties in dien kring, helaas geen misrekening lijkt te zijn geweest. Nu echter ds Schep een deel van dat boek onder de aandacht brengt van het „kerkvolk”, en bovendien het „geval cand. Schilder” gebruikt als bewijs voor zijn stelling dat in 1944 inderdaad te eng gebonden is, nu wordt het tijd in te grijpen. En dr. de B. is gaarne bereid ds Schep tot de orde te roepen (schorsen doet men de schrijvers van zulke brochures allang niet meer!) én het door ds Schep verontruste kerkvolk nog weer eens duidelijk te maken dat deze cand. terecht uit het ambt geweerd werd. Want, zo zegt dr. de B. aan het slot van deel III van zijn art.: „Persoonlijk ben ik van mening, dat de uiteenzetting van Cand. S. hem in strijd brengt met art. 33. Maar de Synode heeft hem alleen geweerd, omdat hij geen instemming kon betuigen met de genomen leerbeslissingen.” Nu is dat laatste één der door prof. S. bedoelde onwaarheden: het rapport van de Commissie voor de Zwaagheden, uitgebracht op 2 Juni 1944 (een rapport dat zelf reeds, voorzover ik kon nagaan, tenminste één halve waarheid en twee heele leugens bevat) constateert o.m.: „4. Hij weigert te aanvaarden, dat de Sacramenten, gelijk in Art. 33 N.G.B. wordt geleerd, aanwezig geloof verzekeren.”

Het officiële rapport van de Synode, d.d. 6 Juni 1944, heeft dit punt niet woordelijk overgenomen, maar achtte deze afwijking reeds daarin te bestaan, dat „cand. Schilder bezwaren houdt tegen de leeruitspraken van 1942, bepaald tegen de daarin voorkomende aanhaling uit de verklaring van 1905”. (Zie „witboek”, resp. p. 254 en p. 194).

Voor ieder die lezen kan staat er dus in de opmerking van dr. de B. dat de huidige ds H. J. Schilder een ketter is, hij wijkt immers af van de confessie.

Wie reeds eerder soortgelijke apologetische geschriften van dr. de Bondt heeft gelezen, zal het niet ontgaan zijn dat zijn betrouwbaarheid in het citeren te wensen overlaat. Een onderzoek van de door hem, samen met ds J. Weggemans, geschreven brochure „Verbond en Doop” kan dat gemakkelijk aantonen.

Wat dat aangaat is dr. de B. nog niets veranderd. In één geval is dat, wat betreft zijn nieuwste pennevrucht, wel bijzonder duidelijk.

In deel II van zijn artikel citeert dr. de B. cand. Schilder. De laatste welgerde n.l. te aanvaarden dat de Sacramenten de bezegeling zijn van aanwezig geloof en dus „van metterdaad geschonken, dat is hier in feite gerealiseerde beloftegoederen, die gedacht

worden in geloof reeds aanvaard te zijn, welk als aanwezig gedacht geloof dan weer de „wedergeboorte” als de facto geschied vóór de toediening van het sacrament als vooronderstelling vereischt”. (Witboek, p. 118). Dr. de B. meent nu dat cand. S. zich, door zulk beweren, nogal van Calvijn gedistantieerd heeft. (Als of dat, zonder meer, zoo veel te betekenen zou hebben!) Deze afwijking van de gedachten van Calvijn wordt o.m. bewezen met behulp van een viertal citaten uit de dissertatie van dr. S. van der Linde, getiteld: „De leer van den Heiligen Geest bij Calvijn”, waarop deze in 1943 te Utrecht promoveerde tot doctor in de godgeleerdheid.

Het 3e hoofdstuk daarin handelt over den Heiligen Geest en Zijn werkingen. Eén der onderdeelen van dit hoofdstuk is getiteld: „De Heilige Geest en het leven der kerk.” De IIIe paragraaf van dat onderdeel handelt over „De Heilige Geest en de Heilige Doop”. Aan deze paragraaf nu ontleende dr. de B. zijn citaten, en wel één van elk der bladzijden 184 t.m. 187.

Het eerste (op p. 184) is dit: „De Heilige Doop is een middel, een zegel, tot de versterking van het reeds geschonken geloof. Dat volgt uit het begrip sacrament, zooals Calvijn het ons voorstelde. Calvijn bevestigt dat op vele plaatsen. De Heilige Doop is een bevestiging der ons geschonken genade, een appendix, om de genade te verzegelen.” (Curs. van dr. v. d. L.).

Dr. de B. schijnt hier voortreffelijke steun te ontvangen. Maar..... 4 regels ná het eind van dit citaat begint een nieuwe alinea aldus: „Daarom gaan Heilige Doop en geloof, d.w.z. Heilige Doop en Heilige Geest tezamen. Den Doop bedienen zonder voorhanden geloof (buiten den kinderdoop) is een goddelooze onthelving.” (Gespatieerd van mij, J. M. Z.). 't Is duidelijk dat hier gehandeld wordt over den Doop bedienend aan volwassenen, nadat ze hun geloof beleden. Dat kan, ten overvloede, eveneens worden afgeleid uit hetgeen dr. v. d. L. iets verder (begin van p. 185) schrijft: „Wanneer God toont, tot kind te hebben aangenomen, d.w.z. wanneer de Heilige Geest ontvangen werd, dan laat de dienaar tot het teken toe.” Deze uitspraak heeft slechts één zin, als bedoeld wordt aan te geven dat van de werking van den Geest

in den betrokken persoon iets te constateeren valt voor anderen. Dat „iets” kan dan o.m. zijn het doen van openbare belijdenis des geloofs.

Nog steeds handelend over dezen volwassenendoop, schrijft dr. v. d. L. — en hier vond dr. de B. zijn tweede citaat —: „In dien zin zijn de sacramenten toch wel degelijk ook de verzegeling van het werk van den Heiligen Geest in ons en niet maar van de belofte ervan.” Ook dit a.h.j.n.t. zeer ten gunste van dr. de B. Dr. v. d. L. maakte deze opmerking echter in een bepaald verband, n.l. handelend over de zekerheid des geloofs: „....., zoodat tot zijn Heiligen Doop toe vlucht neemt, wie de zekerheid der vergeving zoekt, maar de vernieuwing door den Heiligen Geest is hier, zoomin als elders, te elimineeren.” Dan volgt de zin die door dr. de B. werd aangehaald. Dr. v. d. L. maakte deze opmerking om daarmee de gedachte van zijn collega dr. G. Oorthuys — die voortdurend tegenover elkaar stelde Gods genade in ons én Gods belofte — af te wijzen. Vandaar dat dr. v. d. L. vervolgt (p. 186): „De Doop is immers dáárom niet krachteloos, omdat Christus' belofte niet faalt. Op God ziende, is de Doop altijd waarachtig, want God beeldt af, wat Hij wil schenken, wanneer wij dat door ons ongelooft niet weigeren en verhandelen.” (Spatieering van mij, J. M. Z.).

Ieder normaal lezer zal, zonder moeite, oprakken dat hier niets anders staat dan wat van onze zijde, in den strijd rondom de beteekenis van den Doop, naar voren is gebracht. Hier valt alvast niets te constateren van een vollen Doop, alleen voor de uitverkorenen, tegenover een niet-vollen Doop voor de overigen. Bovendien staat in dit citaat ook nog dat niet ieder die dezen waarachtigen Doop ontvangt, de beloofde heilsgoederen vroeg of laat zal ontvangen. Om van het „voorwaardelijke” karakter der belofte maar niet te spreken.

Men zou kunnen meenen dat dr. de B. geciteerd had uit een geschrift van..... prof. Veenhof. Het wekt echter niet de minste verwondering dat we dit citaat niet vonden bij dr. de B. Immers, hier geeft dr. v. d. L., op gezag van Calvijn, den genadestoot aan de gekunstelde onderscheiding van tweeërlei Doop.

Maracaibo, Venezuela.

Drs J. M. ZINKSTOK.

Bibliotheek Theologische Hoogeschool

Wat hier volgt is het jaarverslag der Bibliotheek 1948—1949. Daar Curatoren het wenschelijk achten, dat dit verslag in zoo breed mogelijken kring bekendheid verwierf, vindt het hier plaatsing, terwijl andere bladen worden verzocht het over te nemen.

„Ja, dat was het ook”.

Het is zeker ongewoon, het Bibliotheek-verslag eener Hoogeschool, dat toch „stijl” heeft te vertoonen, in overeenstemming met den ernst en de beteekenis van zulk een „geneesmiddel der ziel” om euphemistisch een der oude Pharaonen na te spreken, de eenige plaats ter wereld, gelijk men gezegd heeft, waar de dwaling rustig slaapt naast de waarheid, te beginnen met zulk een alledaagsch conversatie-zinnetje. Maar uw bevreemding over dit ongebruikelijke begin kan niet grooter zijn dan mijn verwondering, toen ik de bedoeling van die enkele woorden in een bepaald verband verstond.

Het lag zóó. Toen Professor Schilder naar Amerika zou vertrekken, verzocht hij mij, tijdens zijn afwezigheid de belangen der bibliotheek te verzorgen. Natuurlijk kon in die omstandigheden van weigeren geen sprake zijn. Maar wel was ik blij, toen ik de teugels van het bewind na den terugkeer van Professor Schilder weer kon leggen in de beproefde handen van den „rector ordinarius”, die met zooveel gezegende energie en beleid den wagen op gang had gebracht, en de

vaart er in had gehouden. Van alle bescheiden voorzichten, wilde ik van mijn subtiel-beheer verantwoordelijkheid afleggen, maar het viel anders uit. Mij werd de vraag voorgelegd, of ik nog eenigen tijd de zorg voor de bibliotheek op mij wilde nemen. Wetende, hoe niet het minst na zijn terugkeer Professor Schilder met werk overladen was, had ik den moed niet, neen te zeggen. Maar toen het bedrijf voor de derde maal werd opgevoerd, kreeg ik argwaan. Ik begon lout te ruiken. „Was het soms de bedoeling, mij blijvend met dit werk te willen belasten?” Een gulle lach. „Ja, dat was het ook”.

L i c h t e l i j k onthutst? Het lijkt er niet naar. De verantwoordelijkheid en de onvermijdelijke soesah, en vooral..... de tijd! Wat te doen? U, die Professor Schilder kent, weet dat hij op het hart van zijn vrienden „een groot vermogen” heeft. En ik troostte mij met de gedachte, dat er nog meer professoren waten, en dat, nu het wissel-stelsel aanvankelijk was ingevoerd, het voor de hand lag, dat het ook voor de toekomst zou blijven gelden, welke troost mij bijbleef, toen ik definitief door Curatoren tot bibliothecaris werd benoemd.

Terugziende op het afgeloopen jaar kan ik tot mijn blijdschap zeggen, dat het werk mij meeviel, en het mij in dien korten tijd ook lief geworden is. De gunst des Heeren was groot over ons. Ik denk hierbij aan het prachtig élan en de toewijding van het Dames-Comité, gesecondeerd door de vele bataljons trouwe

bestraald door de opkomende zon. Een stukje machtig natuurschoon, waaraan Indië zoo rijk is. In de verte ligt Cheribon. Wit schittert de vuurtoren in de zon. De ontscheping moet wachten op de aankomst van het veerbootje van den Cheribonschen veer- en Prauwendienst. Tot zoolang sta ik te kijken hoe de voor Cheribon bestemde lading wordt overgebracht op langszij gekomen prauwen van behoorlijk grooten omvang. Eindelijk is het oogenblik van overscheep op het veerbootje gekomen. U zoudt denken, dat dat tochtje van de groote schuit naar de kade wel gratis zou zijn, een stukje service. Maar dan hebt u het mis. Ook ik had het mis. Wilt u maar betalen vier gulden? En voor elken koffer meer dan één: twee gulden meneer. Gebrek aan service van de K.P.M.? Welneen. Maar het monopoliestelsel richt zich hier tegen de K.P.M. zelf.

U weet natuurlijk, dat de K(oninklijke) P(aket-vaart) M(aatschappij) het monopolie heeft om de vracht- en passagiersdiensten, voor zoover die per schip geschieden, te onderhouden. Maar in plaatsen, waar geen haven is (daar is Cheribon er één van) hebben zich Veer- en Prauwendiensten gevestigd, die zich het monopolie hebben verworven om passagiers en vracht van de stad naar de groote schepen te brengen en omgekeerd. De K.P.M. kan hier geen service-prauwendienst openen. Met als gevolg, dat je wat je noemt aan de heidenen bent overgeleverd. Ik liet me

helpsters, kerken, als de vlijt e-hulpvaard loovig er doel, daar wijden aan en predika en daarin

En dat, zag rijzen, komen im

Hoe worden nodig der boeke theologisc dere? Hoe te handel-dichtst b kwam, rij register e met de hu vraag nu

Een en dig had en zich tot (zondering

Dit is worden. C buitenland uitgestort of gering kunnen w Goede we zeer scha tigd; tal

uitgeverij of nauwe oorlogstijl ken voors vraag nau en veel g rika; de neden pel ken uit v verdwenen

Dat m opsporing den aang Kampen v verlangd nog een steden te zolders et voor onze

Alle re lijk hier e van onze belangrijk bled noon gave in (totius lat diae et in 4 zware t française, oudere fr afabisch; Conciles, deelen, G Schooekin de compl denboek d d' archéol logie cath enz. Onve met aant

vertellen, wendient vroeg of van hond Aan arme met meer

Te Che dagen ge Dank zij uitgaan, die dager naar de s nen was was ook, welfareof de welfar een reuni zamenlijk kerkdiens maal zou verzamelp gearriveer door de bracht. O doen war persoonlijk

Op verstrooidenreis

II

De hofmeester had de zaken zoo geregeld, dat mevrouw mijn tafeldame werd. Voorts waren in deze klasse nog als passagiers; ten eerste mijn hutgenoot, een administrateur van een suikerondernemer, gehuwd, echtgenoot in Batavia woonachtig. Deze heer was thans op weg naar de onderneming, die na de tweede politionele actie bereikbaar was geworden; en ten tweede een mevrouw met een drietal kinderen, waarvan één zeker reeds den leeftijd van twaalf jaar had bereikt. Mevrouw was van verlof uit Holland terug en op reis naar één der buitengewesten, waar haar man bestuursambtenaar was. Binnen enkele dagen zou de gezinshereniging plaats vinden.

Deze mevrouw bleek het al spoedig heel goed te kunnen vinden met den bovengenoemden administrateur, en omgekeerd. Vermoedens van al te groote toenadering rezen bij me op. Maar kom, al ben je in Indië, al te kwaaddenkend moet je toch ook niet zijn. Het zou toch al te gek zijn als moeder de vrouw twee dagen voor de gezinshereniging nog gedachten van ontrouw zou koesteren, en van een gehuwd man mag je toch niet veronderstellen, dat hij enkele uren na het afscheid van zijn vrouw al illegitieme avances maakt.

Ik ging mijn hut opzoeken, en viel in slaap. Om half vier werd ik wakker door een gerucht in mijn hut. Ik draai me om, om te zien wat er loos is. Uitslag: mijn hutgenoot de administrateur is bezig zich in nachttollet te steken..... Dus toch, constateer ik. In Indië is alles mogelijk, is me gezegd. Maar geoorloofd is toch wel wat anders, denk ik, half slapend. Dit is dus de veelgeloofde Indische onbekrompenheid.

Is die er werkelijk, die onbekrompenheid? Geen denken aan. Gevallen als het hier vermeldte worden wel weinig bemoraliseerd, maar veel bekletst. Kleisen doet men in Indië even hard als in Holland. Schaamte, die vind je hier weinig. Maar breed uitmeten wie nu weer met de vrouw van die of den man van die is „uit” geweest, dat wordt graag gedaan.

Doe ik hetzelfde, als ik in dit geval in dit verslag vermeld: kleisen? Ik geloof het niet. Het moet geweten worden hoe hier de huwelijksmoraal van velen is. Wat kun je dan beter doen dan vermelden waarvan je zelf getuige bent geweest?

Als we den volgende morgen wakker worden ligt de boot al op de reede van Cheribon. Het is een prachtig gezicht. Hoog rijst de vulkaan de Tjerimal op en steekt scherp-blauw af in de heldere ochtendlucht,